

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

/Цв. Крекманска/

ПЛАН-ПРОГРАМА ЗА УСВОЯВАНЕ НА КНИЖОВНИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ“ – ГР. ПЛОВДИВ

Пловдив 4006, ул. „Ландос“ № 34, тел. : 032/682-335, e-mail: dd-plovdiv@oudebelyanov.com

План-програма за усвояване на книжовния български език

I.Основна цел - На основание Закон за предучилищно и училищно образование в сила от 01.08.2016 г. на МОН и на базата на висок професионализъм и ангажираност на учителите от различните ЕКК, да се изгради целенасочена и гъвкава система за усвояване на книжовния български език като езикова система и средство за обучение, за междуличностно общуване и за успешна интеграция и социализация на учениците .

Официалният език в системата на предучилищно и училищно образование е българският.

Предучилищното и училищното образование се осъществяват на български език с изключение на обучението по учебните предмети чужд език и майчин език.

Изучаването и използването на българския книжовен език в системата на предучилищното и училищното образование е право и задължение на всеки български гражданин.

На децата и учениците се осигуряват условия за усвояване на българския книжовен език в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

За усвояването на българския книжовен език от децата и учениците, за които българският език не е майчин, се създават допълнителни условия, в т. ч. и безплатно допълнително обучение по български език с цел подпомагане на образователната им интеграция.

На лицата, навършили 16 години, които не са били обхванати или преждевременно са напуснали училищното образование, се осигуряват условия за усвояване на българския книжовен език чрез курсове за ограмотяване и/ или курсове за усвояване на учебното съдържание по български език и литература за прогимназиалния етап, организирани от училище в системата на предучилищното и училищното образование по национални и международни проекти и програми.

Усвояването на българския книжовен език е задължително за всички деца и ученици, които се обучават в системата на предучилищното и училищното образование.

Усвояването на българския книжовен език се свързва с изисквания към устната и към писмената реч.

Изискванията към устната и към писмената реч на учениците се определят в държавния образователен стандарт за предучилищното образование и в държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка в частите им, отнасящи се до обучението по български език и литература, както и до жанровете на ученическите текстове, които следва да се усвоят в процеса на училищното образование.

Усвояването на българския книжовен език се изразява в:

1. овладяване и прилагане на компетентностите, определени с държавния образователен стандарт за предучилищното образование по образователно направление български език и литература;
2. овладяване и прилагане на компетентностите по български език и литература, определени с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка като очаквани резултати от обучението в края на отделните етапи и степени;
3. овладяване и прилагане на компетентностите, определени с учебните програми по предмета български език и литература;
4. спазване на книжовните езикови норми в учебните часове по всички учебни предмети, в дейностите по различните образователни направления, в които обучението се осъществява на български език, както и в дейностите за осигуряване на общата подкрепа за личностно развитие;
5. спазване на книжовните езикови норми в системата на предучилищното и училищното образование при общуването на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с децата и учениците.

Усвояването на българския книжовен език се осъществява в процеса на предучилищното образование във всички форми на организация чрез:

1. педагогическите ситуации по образователното направление български език и литература;
2. педагогическите ситуации за обучение по останалите образователни направления;
3. допълнителните форми на педагогическото взаимодействие, организирани в детската градина или в училището съобразно потребностите и интересите на децата.

Усвояването на българския книжовен език се осъществява в процеса на училищното образование във всички форми на обучение в учебните часове, предвидени за придобиване на училищната подготовка, чрез:

1. обучението по учебния предмет български език и литература;
2. обучението по останалите учебни предмети или модули, по които обучението се осъществява на български език

Усвояването на българския книжовен език се осъществява в процеса на предучилищното и училищното образование и чрез осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие в рамките на:

1. допълнителните модули по образователни направления, в т.ч. и по български език и литература;
2. допълнителното обучение по учебни предмети, в т.ч. и по български език и литература
3. консултациите по учебни предмети, в т.ч. и по български език и литература;
4. допълнителните консултации по учебни предмети, в т.ч. и по български език и литература, които се провеждат извън редовните учебни часове;
5. заниманията по интереси;
6. библиотечно-информационното обслужване;
7. логопедична работа

Усвояването на българския книжовен език се осъществява и в процеса на общуване в системата на предучилищното и училищното образование.

(1) Учителите са длъжни да преподават на книжовен български език и да подпомагат децата и учениците при овладяването и прилагането на книжовно-езиковите норми при обучението по всички учебни предмети, с изключение на чужд език, майчин език и на учебните предмети, които се изучават на чужд език.

(2) Овладяването и прилагането на книжовно-езиковите норми се подпомага от познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, които се съставят на книжовен български език с изключение на учебниците и учебните помагала по учебния предмет чужд език, по учебния предмет майчин език .

Чл. 9. (1) Овладяването на компетентностите по образователно направление българския език от децата се проследява от учителите. Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата и в удостоверението за задължително предучилищно образование .

(2) Овладяването и прилагането на книжовните езикови норми на българския език от учениците е обект на проверка и оценка от учителя в учебните часове по учебния предмет български език и литература.

(3) Степента на усвояване на българския книжовен език от учениците се установява и чрез националните външни оценявания по български език и литература.

(4) Спазването на книжовните езикови норми в системата на предучилищното и училищното образование се подпомага и контролира от учителите и другите педагогически специалисти.

ИЗУЧАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ОТ ДЕЦА И УЧЕНИЦИ, ЗА КОИТО БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК НЕ Е МАЙЧИН

(1) Допълнителните условия по чл. 4, ал. 3 за усвояване на български език от деца и ученици, за които българският не е майчин, се осигуряват на:

1. деца и ученици от етническите малцинствени групи, които традиционно или в значителна степен населяват територията на Република България;

2. децата на граждани на държави членки на Европейския съюз, на Европейското икономическо пространство и на Конфедерация Швейцария, упражняващи трудова дейност на територията на Република България, наричани за краткост деца на мигранти;

3. деца и ученици, търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, наричани за краткост деца на бежанци;

4. деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст – граждани на трети страни.

Допълнителните условия по чл. 4, ал. 3 за усвояване на българския език от деца и ученици, за които българският не е майчин, включват:

1. допълнителни модули по образователно направление български език – за децата по ал. 1, които са в задължителна предучилищна възраст;

2. допълнително обучение по български език и литература като част от общата подкрепа за придобиване на очакваните резултати от обучението по учебния предмет, определени в учебната програма за съответния клас – за учениците по ал. 1, които са в задължителна училищна възраст;

3. допълнително обучение по български език като чужд за подкрепа на приобщаването им – за учениците по ал. 1, т. 2, 3 и 4, които са в задължителна училищна възраст;

4. обща подкрепа по смисъла на чл. 7, ал. 3, т. 3-7 за усвояване на българския книжовен език по ред и при условия, определени в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;

5. комплекс от други мерки от общата и/или допълнителната подкрепа в зависимост от потребностите на конкретното дете или ученик в съответствие с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Допълнителни модули по образователно направление български език като част от общата подкрепа се провежда чрез две допълнителни педагогически ситуации при целодневна организация или чрез една допълнителна педагогическа ситуация при полудневна организация, съобразно потребностите на всяко дете, възрастта и здравословното му състояние.

Допълнително обучение по български език и литература като част от общата подкрепа за придобиване на очакваните резултати от обучението по учебния предмет, определени в учебната програма за съответния клас, се провежда чрез допълнителни учебни часове извън училищния учебния план по време на учебните занятия и/или по време на лятната ваканция, съобразно потребностите на всеки ученик.

Допълнително обучение по български език като чужд за подкрепа на приобщаването на децата на мигранти и на бежанци, се провежда индивидуално или в група – по решение на директора на приемащото училище след становище от координиращия екип за личностно развитие, съобразно потребностите на всяко дете, възрастта и здравословното му състояние.

Групите по ал. 1 се сформират от ученици от един и същи образователен етап. Обучението по ал. 1 се провежда по учебни програми, разработени за българския език като чужд по нивата на Общата европейска езикова рамка и утвърдени от министъра на образованието и науката.

Допълнителното обучение по български език като чужд за децата на мигранти и на бежанци се провежда в начален етап от начален учител, а в прогимназиален и в гимназиален етап – от учител по български език и литература.

II. Подцели

1. Овладяване езиковата терминология, използвана в съответните науки.
2. Подобряване социолингвистическата компетентност на учениците чрез повишаване способността за ползване на езикови средства, съобразно социалния контекст.
3. Подготовка на учениците за бъдещи социални и публични дейности, формиране на умения за използване на езика като средство за междуличностно общуване.
4. Формиране на съзнателно отношение към българския език, който не е нещо, което ни обслужва само в най-тесната област на професионалните ни и битови занимания, а е нашето общонационално средство, с което общуваме като индивиди и като цяло общество, с всички държавни инстанции и институции, с културата и изкуството, във и със самото образование, с литературата и науката и т.н.

5. Да се постави акцент при работа с ученици билингви при *овладяването на лексиката* на българския език в *достатъчна степен*, за да се участва пълноценно в образователния процес и в актуални социални дейности в училище и извън него.

III. Дейности за осъществяване на основните цели:

A. Българският език като основно средство за обучение

1. По всички учебни предмети да се установи степента на владеење на базисния понятиен апарат и терминология и се набележат мерки за неговото допълване и разширяване.

Срок: м. IX

Отг. Учителите

2. При изучаването на различните учебни предмети учениците да усвояват както езиковата специфика на предмета, различните функционални стилове, така и на различните дискурси.

Срок: X-V

Отг. Учители и учители ЦОУД

3. Да се планират форми за квалификация на учителите, да се стимулира самоподготовката и самообразованието им, да се обсъждат добри практики за усвояването на БКЕ.

Срок: X-IV

Отг: Зам. директор

4. Осъществяване на междупредметни връзки в рамките на различните ЕКК за пряко прилагане на Училищната програма за усвояването на БКЕ.

Срок: I-III

Отг: Председатели на ЕКК

5. Използване на електронна поща между учители за методически материали, тематични планове и размяна на информация в помощ на различните предметни комисии.

6. Да се определят причините за изоставане на учениците билингви и да се причислят към съответните типологически групи.

7. Да се прилагат всички възможни форми за обучение.

8. Да се повтарят съществени елементи на учебния материал в различни варианти.

9. Да се използват различни нагледни средства: предмети, условни изображения, образователни карти.

10. Да се обяснява учебния материал достъпно за всички ученици.

11. Да се свежда учебния материал до неговото съществено ядро.

12. Да се допълва изучавания учебен материал с интересни подробности.

13. Да се поставят задачи, съобразени с индивидуалните възможности на учениците – диференциран подход към всеки ученик.
14. Да се насочват към резултати в училище, според напредъка на ученика.
15. Да се прилагат различни начини за изпитване и оценяване.
16. Да се обясняват неуспехите на учениците с недостатъчно положени усилия, а не с липса на способности.
17. Да се прилагат интерактивни и иновативни методи на обучение.

Срок: IX-VI

Отг: Учители

Б .Българският книжовен език като учебен предмет

1. Обучаването в начален етап да се насочи към осмислянето на чужд текст и съставянето на собствен, а не единствено към ограмотяване и получаване на таксономични знания.

Срок: IX-V

Отг: Началните учители

2. В обучението по БЕЛ да се търси баланс между знанията и уменията на учениците.
3. Да се развиват: правоговорните умения, обогатяване на лексиката, усвояване системата на езика и усъвършенстват комуникативните умения на учениците, като в края на учебната година се отчита степента на успеваемост.

Срок: XI-VI

Отг: Учителите

4. Диагностициране на най-често допусканите правописни и правоговорни грешки от всеки ученик и системна работа за отстраняването им.

Срок: IX-VII

Отг: Учителите

5. Под ръководството на учителите да се подобрява дискурсивната компетентност на учениците чрез целенасочено използване на различни източници: художествена и научна литература, енциклопедии, речници, интернет.

Срок: IX-VII

Отг: Учителите и учителите

от ЦОУД

6. Периодично де се провеждат срещи между учителите от начален и прогимназиален етап и учители от ЦОУД, за да се осъществи приемственост в обучението по БЕЛ.

Срок: IX-VII

Отг: Учителите по БЕЛ,
учители НЕОО и ЦОУД

8. Реновиране на училищната библиотека и изготвяне на анотации на методическата литература в нея.

Срок: IX-VII

Отг: Йорданка Кузманова

9. Организация и провеждане на пробни матури по БЕЛ и на НВО в VII класове.

Срок: V

Отг: Директор

10. Продължаване на работата по проекта „Подкрепа за успех” и „Занимания по интереси” за повишаване постиженията на учениците.

Срок: X-VI

Отг: Учителите

11. Ефективни форми на работа с изоставащите ученици по график и своевременно уведомяване на родителите за тяхното ниво на компетентност.

Срок: X-VI

Отг: председателите на ЕКК

В. Българският книжовен език като средство за междуличностно общуване.

1. Приобщаване на родителите – роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.

Срок: IX

Отг: Учителите

2. Подготовка на учениците за публични изяви: рецитали, викторини, изложби, драматизации, презентации във връзка с честване на празници и събития.

Срок: IX-VI

Отг: Учителите